

Drömmen om kriminell succé

Så fort han kommit in genom huvudentrén kramar han om alla i personalen. Han hänger av sig jackan på expeditionen, får nya några dunkar i ryggen och slår sig ner i fikarummet. Med kaffekoppen i handen berättar han genast för de nya patienterna som sitter där han också varit inskriven på Hatten.

– Och nu går det bra för mig!

Text Pelle Olsson© Publicerad i Narkotikafrågan nr 1, 2017

Victor de Almeida föddes på Cap Verde 1974 och emigrerade till Sverige som femåring. Familjen var mörkhyade kreoler från ett hett klimat och en helt annan kultur. Han mindes den doftande kryddiga maten hemifrån. Nu kom han till ett väldigt svenskt bostadsområde i Nacka där man åt makaroner och pannkakor. Men Victor säger att det var en jättebra omgivning. Han fick massor med kompisar på gården och hade alla förutsättningar för en lyckad framtid – förutom att hans far pendlade från att vara en underbar pappa till att dricka i perioder. Att han inte såg ut som de andra ungarna var inget problem.

– Tvärtom! säger han. Tanterna tyckte jag var så söt. Den djupa skam jag kände berodde inte på mitt annorlunda utseende, utan för att jag fick hämta hem pappa från kvarterets pizzeria där han satt och drack. Det var först under på 90-talet som, jag upptäckte att det fanns någonting som heter rasism. Då var det ett uppsving för VAM (Vitt Ariskt Motstånd) och liknande grupper.

Oro och utanförskap

Victor hade många intressen. Teater, sport, musik, ja allt möjligt. Hans uppväxt var fantastisk, tycker han. Så mycket ljus – men också mörker.

– Det är från mamma jag fått den här livskraften, men hon var medberoende till pappas drickande.

I 14-årsåldern sökte han sig bort från Nacka. Han hängde i Kungsträdgården. Kanske sökte han den fadersgestalt han saknade hemma. Tobaksrökare var han redan i femman, nu blev det även hasch ibland, men inte alkohol. Han såg ju hur farsan var. Kriminaliteten hade också kommit in i gänget. Bilstölder inbrott. Och en ständig oro i kroppen. En känsla av utanförskap, som kom inifrån.

Efter ett besök på Cap Verde rökte han ännu mer cannabis. Han inspirerades av Bob Marley och rastakulturen.

– Jag testade det mesta; LSD, kokain, amfetamin, braj, men drogerna var inte det viktiga i vårt gäng. Vi hade en vision om oändlig vänskap. Sen kom heroinet in i mitt liv och det var ingen slump.

Han blev snart en flitig gäst på kriminalvårdens anstalter över hela landet då han dömts för inbrott, förmögenhetsbrott och bilstölder.

– Jag hade drömmen att göra succé som kriminell. Jag sökte hela tiden att komma till ett toppläget på den kriminella banan, men nådde förstås inte dit.

Under tiden hade han fått en dotter och levde tillsammans med hennes mamma. När han var 28 eller 29 blev familjelivet outhärdligt genom missbruket och självföraktet. Victor försökte för första gången gå in i behandling, på Korpberget i Ångermanland. Efter ett första misslyckande kom han tillbaka dit och fullföljde programmet.

– Jag klarade mig i tio månader. Var verksam i KRIS (Kriminellas Revansch I Samhället) och började jobba på Viking Line. Levde ihop med en annan tjej.

Han berättar om en rastlös tid. Det var mycket han skulle göra, men inser efteråt att han inte tog tag i sin rehabilitering till hundra procent. Han levde bara på och höll sig drogfri med vita knogar. Krampaktigt.

– Jag gjorde inte de primära grejerna för att ordna upp mitt liv; skuldsanering, ta körkort, utbildning. När jag tog återfall blev det på, en HELT annan nivå! SÅ destruktivt. Överdoser av heroinet. Maktlöshet.

I fyra år kämpade han fram och tillbaka. Han var en drygt 30-årig kriminell missbrukare med väldigt lite arbetslivserfarenhet.

– Det som räddade mig var fängelsestraffen. Då kunde jag inte knarka. Och jag hade lätt för mig i fängelset. Kände mig hemma där. När jag var på Täbyanstalten 2006 fick jag ett erbjudande att ta Subutex. Wow! tänkte jag. Opiater utan ansträngning. Som narkoman tar man naturligtvis emot.

Subutex fungerade inte för Victor. Metadon gick bättre. Periodvist skötte han sig perfekt, fast aldrig längre än nio månader. Han hämtade sin dos på morgonen, sen hade han ingenting att göra på hela dan. Eftersom han hade fått ett stödboende och levde på socialbidrag så behövde han inte anstränga sig för någonting.

– Om en missbrukare inte måste göra nånting, då gör han det inte. Jag gick till parken och hängde med de andra. Sidomissbrukade med alkohol, cannabis, piller. Alkohol triggade igång ruset av Subutex och metadon. Så där höll jag på fram och tillbaka, med utskrivningar och nyinskrivningar under fyra-fem år. Umgicks med andra narkomaner som jag träffade på mottagningen, gick till teamet och fick min dos. Vår, sommar, höst, vinter. Åren gick.

En dag skulle han lägga av med metadonet, tänkte han, men inte nu.

Victor berättar om nya behandlingsförsök; Dianova i Italien med metadon, sedan i Portugal helt utan droger. När han kom hem blev det ett nytt återfall och en ny ångestperiod på gator och härbärgen i Stockholm som slutade på St. Görans psykiatriska akutmottagning och en anmälan om tvångsvård enligt LVM.

På sjukhuset träffade han Miki Jankovic och Micke Grahn från Hatten. De var på studiebesök och Victor kände dem sedan tidigare. Mötet ledde till att han efter avgiftningen skrev in sig på Hatten.

– Det som jag behövde fanns här, säger han.

Skillnaden mot tidigare behandlingsförsök förklarar han med VILJAN. Den hade han haft tidigare också, fast då var det mer att först skulle han ha en lägenhet och ett trevligt jobb, sen kunde han fundera på att sluta med narkotikan. När han upphörde med alla droger kom alla önsknings till honom allteftersom.

Han bodde på Hatten i fyra månader, sedan fick han en försökslägenhet och så småningom en egen bostad. Snart har han varit helt ren tre år, han har till och med slutat röka cigaretter efter 30 år. Han arbetar på Granby behandlingshem. Nästa år ska gå en utbildning till behandlingsassistent.

Victor lever inte längre i någon relation, men säger att han äntligen har en bra relation med sig själv.

– När jag träffar gamla kompisar från missbrukstiden går de omvägar. Jag har blivit så annorlunda och påminner dem om något som är jobbigt, att de själva skulle kunna göra samma sak.

Victor slår ut med armarna när han sammanfattar de senaste åren utveckling.

– I februari 2014 var jag en hemlös kille som sov på härbärgen. Jag stal, sköt i mig heroin på allmänna toaletter och hade ärr på halsen efter injiceringarna. Och idag: körkort, bor mitt i stan på Gärdet, jobbar med ungdomar, skriver journaler, pratar med soc, ger mediciner. Det är som ...

Han letar efter rätt ord. Till slut säger han:

–Wow!

Pelle Olsson